

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U000191

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 08-01-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ковтуняк Вікторія Олегівна

2. Viktoriia O. Kovtunyak

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Право

Дата захисту: 26-02-2024

Спеціальність за освітою: право

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 61.051.114

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.15.15, 10.15.01

Тема дисертації:

1. Процедура внесення змін до конституції: порівняльно-правовий аналіз.
2. The procedure for amending the constitution: comparative legal analysis.

Реферат:

1. Дисертація є комплексним правовим дослідженням, спрямованим на розкриття юридичної сутності процедури внесення змін до Конституції України, а також на визначення проблемних питань та вироблення конкретних пропозицій щодо вдосконалення такої процедури з урахуванням досвіду зарубіжних держав, отриманого унаслідок порівняльно-правових методів дослідження. У дисертаційній роботі на ґрунтовному рівні досліджуються сучасні підходи до визначення поняття конституції та конституційного процесу. Звертається особлива увага на поняття конституціоналізму, а також на сучасне розуміння конституції та її ролі у державотворенні й захисті прав і свобод людини та громадянина. Особлива увага присвячена питанню сучасного розуміння поняття конституції. Означено широку варіативність підходів до розуміння конституції: від історичних – щодо аналізу впливу нормативних документів, частково аналогічних до сучасних конституцій у різні періоди; до інституціонального, формально-юридичного, соціального, політичного,

природно-правового підходів. Відзначається, що враховуючи особливу роль конституції в утвердженні принципу народовладдя, вона має мати низку важливих властивостей, серед яких – стабільність (незмінюваність). Найперше це важливо для забезпечення більшої тривалості, на відміну від звичайних законів, так і довшої передбачуваності регулювання суспільних відносин, захисту від політичної нестабільності, загроз військового, економічного, демографічного та іншого характерів. Це також пояснює чому конституції більшості успішних держав світу, за рідкими виключеннями, за способом внесення змін є помірно жорсткими або жорсткими. У роботі досліджуються історичні передумови прийняття Конституції України, особливості конституційного процесу у різні періоди, співвідношень понять «конституційний процес», «конституційна реформа», «внесення змін до конституції», «законодавчий процес», «правотворчість», а також аналізуються концептуальні питання забезпечення актуальності дії конституції та консолідації суспільства. Проведено детальний аналіз теоретичних та практичних особливостей внесення змін до конституції як частини конституційного процесу. Акцентовано увагу, що забезпечення конституціоналізму передбачає наявність передбачуваних та стабільних положень конституцій, які не мають бути легко змінені у вирі політичних чи інших процесів. Зауважується, що питання внесення змін до конституції є вкрай гострими не тільки для теорії конституційного права, а й важливим у безпосередній практиці конституційного процесу. Проведено аналіз законів якими вносились зміни до Конституції України – їх політичні і правові передумови та наслідки. Вказано про значну роль не тільки законодавця у процесі внесення змін до Конституції України, а й Конституційного Суду України. Розглянуто та проаналізовано науково-практичні підходи до забезпечення збалансованості повноважень Президента України, народних депутатів, Верховної Ради України при внесенні змін до конституції України з метою найбільш дієвої реалізації волі народу як носія суверенітету і єдиного джерела влади в Україні. Аргументовано юридичну недоцільність зміни преамбул конституцій як їх історичних та мотиваційних частин. Доведено, що потреба зміни преамбули конституції свідчить про необхідність ухвалення її (конституції) нової редакції. У роботі проведено порівняльно-правове дослідження процесів внесення змін до конституції провідних держав світу, а також концептуальних засад підходу до формування процедур внесення таких змін. Надано пропозиції щодо удосконалення порядку оцінювання Конституційним Судом України конституційності законопроектів і законів про внесення змін до Конституції України для збільшення його ефективності як превентивного юридичного механізму. Запропоновано збільшення строку конституційного провадження в один календарний місяць для справ про надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції вимогам статей 157 і 158 Конституції України. Доведено, що вагомість питань, порушених в законопроекті про внесення змін до Конституції України в окремих випадках може становити більшу цінність, аніж потреба оперативного завершення процедури конституційних змін.

2. The dissertation is a complex legal study aimed at revealing the legal essence of the procedure for amending the Constitution of Ukraine, as well as at identifying problematic issues and developing specific proposals for improving such a procedure, taking into account the experience of foreign countries, obtained as a result of comparative legal research methods. Modern approaches to the definition of the concept of the constitution and the constitutional process are investigated in the dissertation at a thorough level. Special attention is paid to the concept of constitutionalism, as well as to the modern understanding of the constitution and its role in state creation and protection of human and citizen rights and freedoms. Special attention is devoted to the question of the modern understanding of the concept of the constitution. A wide variety of approaches to understanding the constitution has been identified: from historical to analysis of the impact of normative documents, partially similar to modern constitutions in different periods; to institutional, formal-legal, social, political, natural-legal approaches. It is noted that, taking into account the special role of the constitution in establishing the principle of people's rule, it should have a number of important properties, among which is stability (immutability). First of all, it is important to ensure a longer duration, in contrast to ordinary laws, as well as a longer predictability of the regulation of social relations, protection from political instability, threats of a military, economic, demographic and other nature. This also explains why the constitutions of most of the successful states of the world, with rare exceptions, are moderately rigid or rigid in the way they are amended. The work examines the historical

prerequisites for the adoption of the Constitution of Ukraine, the peculiarities of the constitutional process in different periods, the relationship between the concepts of "constitutional process", "constitutional reform", "amendments to the constitution", "legislative process", "law-making", and also analyzes the conceptual issues of ensuring relevance of the constitution and consolidation of society. A detailed analysis of the theoretical and practical features of amending the constitution as part of the constitutional process was carried out. It is emphasized that the provision of constitutionalism requires the presence of predictable and stable provisions of constitutions, which should not be easily changed in the whirlwind of political or other processes. It is noted that the issue of amending the constitution is extremely acute not only for the theory of constitutional law, but also important in the direct practice of the constitutional process. An analysis of the laws amending the Constitution of Ukraine was carried out - their political and legal prerequisites and consequences. The significant role of not only the legislator in the process of making changes to the Constitution of Ukraine, but also the Constitutional Court of Ukraine is indicated. Scientific and practical approaches to ensuring the balance of the powers of the President of Ukraine, People's Deputies, and the Verkhovna Rada of Ukraine when making changes to the Constitution of Ukraine with the aim of the most effective implementation of the will of the people as the bearer of sovereignty and the only source of power in Ukraine were considered and analyzed. The legal impracticability of changing the preambles of constitutions as their historical and motivational parts is argued. It is proven that the need to change the preamble of the constitution indicates the need to adopt its (constitution) new version. In the work, a comparative and legal study of the processes of introducing changes to the constitution of the leading states of the world, as well as the conceptual basis of the approach to the formation of procedures for introducing such changes, was carried out. Proposals have been made to improve the procedure for assessing the constitutionality of draft laws and laws on amendments to the Constitution of Ukraine by the Constitutional Court of Ukraine in order to increase its effectiveness as a preventive legal mechanism. It is proposed to increase the term of constitutional proceedings by one calendar month for cases of providing an opinion on the compliance of the draft law on amendments to the Constitution with the requirements of Articles 157 and 158 of the Constitution of Ukraine. It has been proven that the importance of the issues raised in the draft law on amendments to the Constitution of Ukraine in some cases may be of greater value than the need for prompt completion of the constitutional amendment procedure.

Державний реєстраційний номер ДіР: 0119U102624

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Ковтуняк В. Теоретичні особливості та прикладні аспекти конституційного контролю внесення змін до конституції. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2022. Вип. 71. С. 84-88.
- 2. Ковтуняк В. Особливості співвідношення конституційного процесу та внесення змін до конституції. Аналітично-порівняльне правознавство. 2022. № 2. С. 70-73.
- 3. Ковтуняк В. Різні підходи до розуміння конституції та їх вплив на процедуру внесення змін до неї. Український часопис конституційного права. № 2. 2022. С. 43-52.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами: 0119U102624

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Панов Ален Володимирович
2. Alen V. Panov

Кваліфікація: к.і.н., доцент, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Медвідь Андрій Богданович
2. Andrii B. Medvid

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Львівський торговельно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 01597980

Місцезнаходження: вул. Туган-Барановського, буд. 10, Львів, 79005, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Укоопспілка

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Щербанюк Оксана Володимирівна
2. Oksana V. Shcherbaniuk

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.02**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича**Код за ЄДРПОУ:** 02071240**Місцезнаходження:** вул. Коцюбинського, буд. 2, Чернівці, 58012, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Рецензенти****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Белов Дмитро Миколайович
2. Dmytro M. Byelov

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.02**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"**Код за ЄДРПОУ:** 02070832**Місцезнаходження:** вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Берч Вероніка Вікторівна
2. Veronika V. Berch

Кваліфікація: к.ю.н., доцент, 12.00.10**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-3837-4724**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Бисага Юрій Михайлович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Бисага Юрій Михайлович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Сабов Вікторія Іванівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна